ที่ ปน ๐๐๒๓.๓/ว ๑๒๗๒

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
จังหวัดปัตตานี ศาลากลางจังหวัดปัตตานี
ถนนเดชา ปน ๙๔๐๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การสนับสนุนเพื่อเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับการจัดการน้ำเสียชุมชน

เรียน ท้องถิ่นอำเภอ ทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี และนายกเทศมนตรีเมืองตะลุบัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางและมาตรการการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๖ แจ้งว่า กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักจัดการคุณภาพน้ำ ได้จัดทำแนวทางและมาตรการการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ประโยชน์ในการกำหนดกรอบและทิศทางในการจัดการน้ำเสียชุมชน และป้องกันแก้ไขปัญหาน้ำเสียชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี จึงขอแจ้งแนวทางและมาตรการการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทราบ และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการและแก้ไขปัญหาน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ และมีการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป สำหรับท้องถิ่นอำเภอขอให้แจ้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายปราโมทย์ ศรีวิสุทธิ์)
ท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
โทร. ๐-๗๓๓๔-๙๕๑๙ ต่อ ๑๑๒
โทรสาร ๐-๗๓๓๓-๖๕๘๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย

แนวทางและมาตรการ
การจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น

ส่วนน้ำเสียชุมชน
สำนักจัดการคุณภาพน้ำ
กรมควบคุมมลพิษ

สืบเนื่องจาก พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ การจัดการน้ำเสียเป็นภารกิจหลักภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ท้องถิ่นดำเนินการจัดการรักษาแหล่งน้ำ ทางน้ำ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน ภารกิจของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ทำให้ท้องถิ่นไม่สามารถปฏิบัติงานทุกอย่างให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านองค์ความรู้ด้านการจัดการน้ำเสียของบุคลากรและงบประมาณซึ่งยังคงเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ท้องถิ่นต้องปรับบทบาท เสริมทักษะด้านการจัดการสร้างเครื่องมือหรือตัวช่วยในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านน้ำเสียชุมชน

กรมควบคุมมลพิษ โดยส่วนน้ำเสียชุมชน สำนักจัดการคุณภาพน้ำ จึงได้จัดทำแนวทางและมาตรการการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการด้านน้ำเสียอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถคัดเลือกมาตรการที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งครอบคลุมถึงรายละเอียดของบทบาทให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในแนวทางฯ ฉบับนี้จะประกอบด้วยเนื้อหาหลักๆ คือ บทบาทของหน่วยงานในการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ขั้นตอนการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น ได้แก่

๑. การดำเนินการเพื่อจัดเตรียมหน่วยงานรับผิดชอบในระดับท้องถิ่น

เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของการจัดการน้ำเสียชุมชนทั้งในส่วนของการประสานงานในการดำเนินงานทุกขั้นตอนตั้งแต่การรวบรวบและสำรวจข้อมูลด้านน้ำเสียชุมชน การจัดทำฐานข้อมูล การระดมความคิดเห็นในการวิเคราะห์และบ่งชี้ปัญหาน้ำเสีย รวมถึงการคัดเลือกมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา การจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น รวมไปถึงการติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดหน่วยงานย่อยภายใน เช่น หน่วยงานด้านการจัดทำแผนงานหน่วยงานช่าง และหรือหน่วยงานด้านสาธารณสุข ร่วมกันเป็นหน่วยงานเก็บข้อมูลวิเคราะห์ปัญหาจัดทำแผนงานหรือกิจกรรมและดำเนินงานร่วมกันในขั้นตอนได้

๒. การรวบรวมและสำรวจข้อมูลการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ของตน รวมทั้งทำการสำรวจข้อมูลในพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อให้ทราบสถานการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียก่อนดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลที่จะเป็นกระบวนการสำคัญในการกำหนดมาตรการแผนงาน หรือกิจกรรมในการดำเนินงานต่อไป

๓. วิเคราะห์ประเด็นปัญหาน้ำเสีย

การดำเนินงานในขั้นตอนการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาน้ำเสีย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทราบถึงข้อดีและข้อด้อยของสถานะการบริหารการจัดการน้ำเสียชุมชนในปัจจุบันในด้านต่างๆ ทั้งทางด้าน นโยบาย บุคลากร การประชาสัมพันธ์ ระบบข้อมูล และงบประมาณ ศักยภาพระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน (ในกรณีท้องถิ่นที่มีระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน) ปัญหาด้านน้ำเสียชุมชนที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งผลจากการวิเคราะห์จะถูกนำมาใช้ในการบ่งชี้ปัญหา ก่อนจะดำเนินการคัดเลือกมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่อไป

๔. คัดเลือกมาตรการและจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น

เมื่อทราบประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการประเมินสถานการณ์น้ำเสียเพื่อคัดเลือกและกำหนดเป็นมาตรการที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมต่อสภาพปัญหาน้ำเสีย งบประมาณ และบุคลากร แล้วจึงกำหนดโครงการที่จะดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายของมาตรการนั้นๆ โดยแต่ละโครงการนั้นต้องประกอบด้วย วัตถุประสงค์ รายละเอียดของการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ขอบเขตงาน และงบประมาณ เมื่อมีการกำหนดโครงการแล้วจะต้องดำเนินการจัดลำดับความสำคัญเพื่อกำหนดว่าโครงการใดมีการดำเนินการก่อน หรือหลัง สุดท้ายจึงนำโครงการ ทั้งหมดมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น

การประเมินสถานการณ์น้ำเสียในท้องถิ่น จะแบ่งได้ ๓ ระดับ คือ

๔.๑ ปัญหาระดับรุนแรงหรือระดับเร่งด่วน เป็นประเด็นปัญหาน้ำเสียมีความรุนแรงมาก มีผลกระทบต่อการใช้แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคหรือมีผลกระทบต่อแหล่งสูบน้ำดิบเพื่อการประปาหรือมีค่าคุณภาพน้ำเกินค่ามาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินมาก และจัดอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมมาก การพิจารณามาตรการแก้ไขจะต้องเร่งดำเนินการในหลายปัจจัยไปพร้อมกัน เช่น เร่งดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ การปรับสภาพทั่วไปของแหล่งน้ำให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น มีการไหลเวียนถ่ายเทของน้ำ การรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างขวางลำน้ำน้อยที่สุด ในขณะเดียวกันหากท้องถิ่นนั้นยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน หรือมีระบบบำบัดแล้วแต่ดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพ องค์กรปกครอบส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง ซ่อมแซม หรือเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียให้เร็วที่สุด

๔.๒ ปัญหาระดับค่อนข้างรุนแรง เป็นระดับปัญหาที่คุณภาพแหล่งน้ำเริ่มส่งผลกระทบต่อน้ำอุปโภคของประชาชนหรือมีคุณภาพน้ำไม่ได้ตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินตามประเภทที่กำหนด โดยมีค่าคุณภาพน้ำเกินค่ามาตรฐานไม่สูงมากนัก และจัดอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม หรือมีทัศนอุจาด การพิจารณาแก้ไขจะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขหลายสาเหตุไปพร้อมกัน เช่นเดียวกับความรุนแรงของปัญหาระดับรุนแรง หากแต่การดำเนินมาตรการหรือกิจกรรมบางกิจกรรม เช่น การก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย (ในกรณีที่พื้นที่มีปัญหาน้ำเสียนั้น ยังไม่มีการรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย) หรือการซ่อมแซมเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย (ในกรณีที่พื้นที่มีปัญหาน้ำเสียนั้น มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียแล้วแต่ยังดำเนินการไม่เต็มประสิทธิภาพ) สามารถดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณได้ แต่อย่างไรก็ตาม มาตรการอื่นๆ เช่น การบังคับใช้กฎหมายต่อแหล่งกำเนิดน้ำเสีย การปรับภูมิทัศน์ของแหล่งน้ำ และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ที่มีปัญหา ยังคงต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเช่นเดียวกับการดำเนินการในพื้นที่ที่มีปัญหาน้ำเสียอย่างรุนแรง

๔.๓ ปัญหาระดับไม่รุนแรง ถึงแม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่ประเมินสภาพปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ของตนแล้ว พบว่า ปัญหาน้ำเสียยังไม่รุนแรง คือ ไม่มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค หรือ มีค่าคุณภาพน้ำต่ำกว่าค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดิน ตามประเภทที่กำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นยังต้องจัดทำแผนจัดการน้ำเสียของท้องถิ่น เพื่อเตรียมการให้ทันต่อการพัฒนาของพื้นที่ โดยในแผนดังกล่าวต้องกำหนดและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแผนฯ อย่างจริงจังต่อเนื่อง มีมาตรการบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดน้ำเสีย การสนับสนุนทุกภาคส่วนเฝ้าระวังคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำ ตลอดจน การเตรียมขั้นตอนสำหรับขอรับงบประมาณเพื่อก่อสร้างหรือซ่อมแซมเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียไว้เป็นมาตราการดำเนินการของท้องถิ่นในระยะกลางหรือในระยาวตามความเหมาะสม

สำหรับโครงการที่ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูงเกินกำลังของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพิจารณาเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านข้อมูล เอกสารหลักฐานสนับสนุนความรุนแรงของปัญหา หรือเอกสารอื่นๆ เพื่อเตรียมของบประมาณจากแหล่งอื่นพร้อมทั้งดำเนินการตามเงื่อนไขของแหล่งเงินทุนนั้น อาทิเช่น การของบประมาณเพื่อจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการ หรือจัดทำข้อเสนอโครงการ (TOR) สำหรับการจัดจ้างศึกษาความเหมาะสมในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแล้วจึงนำผลการศึกษาพร้อมเอกสารอื่นๆ ตามที่มีการกำหนดแล้วจึงผลักดันโครงการดังกล่าวเข้าสู่แผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด ด้วยการประสานกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด ซึ่งเป็นเลขาคณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด

๕. สนับสนุนให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามมาตรการ

เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในท้องถิ่นอย่างจริงจัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดกลไกในการควบคุมการปฏิบัติงานตามแผนฯ ที่ได้จัดทำขึ้น ซึ่งอาจดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยประชาชนที่เป็นระดับผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีอำนาจกำกับการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและทบทวนปรับปรุงแผนฯ ให้เกิดการดำเนินการอย่างยั่งยืนต่อไป

บทบาทของหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องใน
การจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น					
ขั้นตอนการดำเนินงาน	บทบาทการดำเนินงานหน่วยงาน				
	อปท.	จังหวัด	ทสจ.	สสภ.	คพ.
๑. จัดเตรียมหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น	(๑) สภาหรือผู้บริหารตั้งและมอบหมายบุคลากรในการทำหน้าที่เป็นคณะทำงานด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น	(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการที่กำกับด้านสิ่งแวดล้อมตั้งและมอบหมายบุคลากรในการทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด (๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงาน หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายส่งเสริมให้ อปท.มีการกำหนดผู้รับผิดชอบด้านน้ำเสียชุมชนที่ชัดเจน	(๑) สนับสนุนการจัดตั้งคณะทำงานให้กับ อปท. เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น (๒) เป็นเลขาคณะทำงานพิจารณาการจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด	(๑) สนับสนุนการจัดตั้งคณะทำงานให้กับ อปท. เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น (๒) สนับสนุนความเห็นทางวิชาการให้กับคณะทำงานพิจารณาการจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด	(๑) ให้คำแนะนำการดำเนินการเพื่อจัดตั้งคณะทำงานด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น (๒) ส่งเสริมให้ อปท.มีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานผลักดันและควบคุมการปฏิบัติงานแผนการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น (๓) สนับสนุนความเห็นทางวิชาการให้กับคณะทำงานพิจารณาการจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น					
ขั้นตอนการดำเนินงาน	บทบาทการดำเนินงานหน่วยงาน				
	อปท.	จังหวัด	ทสจ.	สสภ.	คพ.
๒.รวบรวมและสำรวจข้อมูลการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น	คณะทำงานด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่นดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) รวบรวมข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๒) สำรวจข้อมูลด้านน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ (๓) จัดทำฐานข้อมูลด้านน้ำเสียชุมชน	ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานหรือบุคคลที่ผู้ว่าหรือรองผู้ว่าฯ มอบหมายให้ดำเนินการดังนี้ (๑) รวบรวมข้อมูลพื้นฐานในภาพรวมของจังหวัด (๒) จัดลำดับความสำคัญตามความรุนแรงของปัญหาในการจัดการน้ำเสียในแต่ละ อปท.	(๑) รับการศึกษา/อบรมแนวทางในการรวบรวมสำรวจแหล่งกำเนิดและจัดทำฐานข้อมูลการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น (๒) สนับสนุนและให้คำแนะนำการรวบรวมและสำรวจข้อมูลให้กับ อปท. (๓) สนับสนุนและให้คำแนะนำการทำรายงานการสำรวจภาพรวมด้านการจัดการน้ำเสียในระดับจังหวัด		(๑) ให้คำแนะนำในการรวบรวมสำรวจแหล่งกำเนิดและจัดทำฐานข้อมูลการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น (๒) ให้คำนแนะนำการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานเกี่ยวกับภาพรวมน้ำเสียในระดับจังหวัด

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น					
ขั้นตอนการดำเนินงาน	บทบาทการดำเนินงานหน่วยงาน				
	อปท.	จังหวัด	ทสจ.	สสภ.	คพ.
๓. วิเคราะห์ประเด็นปัญหาน้ำเสีย	คณะทำงานด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่นร่วมกับผู้แทนของหน่วยงานย่อยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดประเด็นปัญหาด้านน้ำเสียในระดับท้องถิ่น (๒) วิเคราะห์ปัญหาน้ำเสียชุมชนพร้อมแนวทางในการแก้ไขในระดับท้องถิ่น	คณะกรรมการหรือคณะทำงานจัดทำและติดตามแผนปฏิบัติการฯ และผู้แทนของหน่วยงานย่อย ร่วมกันดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดประเด็นปัญหาด้านน้ำเสียในภาพรวมของจังหวัด (๒) วิเคราะห์ปัญหา/แนวทางในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในระดับจังหวัด	(๑) รับการศึกษา/อบรมพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในการจัดการน้ำเสีย (๒) ร่วมให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการน้ำเสียของท้องถิ่น	(๑) ศึกษา/อบรมพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในการจัดการน้ำเสีย (๒) ร่วมให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการน้ำเสียของท้องถิ่น	(๑) จัดทำและเผยแพร่แนวทางการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในการจัดการน้ำเสีย (๒) ร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการน้ำเสียของแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชนท้องถิ่น/จังหวัด

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น					
ขั้นตอนการดำเนินงาน	บทบาทการดำเนินงานหน่วยงาน				
	อปท.	จังหวัด	ทสจ.	สสภ.	คพ.
๔. คัดเลือกมาตรการและจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น	คณะทำงานด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่นร่วมกับผู้แทนของหน่วยงานย่อยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) คัดเลือกมาตรการในการแก้ไขปัญหา (๒) แปลงมาตรการเป็นโครงการที่กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตของงาน ผู้รับผิดชอบ งบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ และ	คณะกรรมการหรือคณะทำงานจัดทำและติดตามแผนปฏิบัติการฯ และผู้แทนของหน่วยงานย่อย ร่วมกันดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) รวบรวมโครงการ/แผนงานในแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียของแต่ละท้องถิ่น (๒) ให้คำปรึกษาในการจัดลำดับความสำคัญโครงการในแผนปฏิบัติการของแต่ละพื้นที่ (๓) จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียในระดับจังหวัด โดยคัดเลือกโครงการ/แผนงานที่สำคัญหรือมีความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละพื้นที่มาจัดทำ	(๑) ให้ความเห็นและข้อแนะนำในการคัดเลือกมาตรการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการน้ำเสียของแต่ละพื้นที่ (๒) ผลักดันให้มีการจัดทำมาตรการ/แผนงานด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนที่ดำเนินการร่วมกันระหว่าง อปท. ที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน (๓) จัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดให้ได้ตามกำหนด (๔) สนับสนุนให้เกิดมาตรการดำเนินการร่วมกันในภาพรวมของจังหวัดหรือในระดับร่วมกันของ อปท.	(๑) ให้ความเห็นและข้อแนะนำความเห็นทางวิชาการให้กับ อปท. ในการคัดเลือกมาตรการในการจัดการ (๒) สนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการจัดการน้ำเสียชุมชนที่ดำเนินการร่วมกันระหว่าง อปท.ที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน (๓) สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด (๔) สนับสนุนมาตรการ/แผนการดำเนินงานการจัดการน้ำเสียร่วมกันใน	(๑) ทบทวนแผนบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนระดับประเทศโดยรวบรวมความเห็นของกระทรวงมหาดไทย สผ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๒) จัดทำมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาแต่ละประเด็นเพื่อให้ อปท. ใช้ในการคัดเลือกไปใช้ในการแก้ไขปัญหา (๓) ให้ความรู้ในการคัดเลือกมาตรการการจัดทำโครงการ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชน (๔) สนับสนุนและเผยแพร่ข้อมูลพื้นที่เร่งด่วน/พื้นที่วิกฤตเพื่อประกอบการพิจารณาในการจัดลำดับความสำคัญของมาตรการที่ใช้ในการกำหนดปัญหา (๒) เสนอแนะนโยบายในการสนับสนุนให้ อปท. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น (๓) ผลักดันมาตรการการจัดการน้ำเสียสู่ระดับนโยบาย

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น					
ขั้นตอนการดำเนินงาน	บทบาทการดำเนินงานหน่วยงาน				
	อปท.	จังหวัด	ทสจ.	สสภ.	คพ.
๔. คัดเลือกมาตรการและจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น(ต่อ)	พร้อมทั้งจัดเรียงลำดับตามความสำคัญ/ความเร่งด่วนของปัญหา (๓) จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่นจากโครงการ/แผนงานที่ได้จากมาตรการ (๔) ในกรณีที่คัดเลือกโครงการที่ใช้งบประมาณสูงให้พิจารณาหาแหล่งงบประมาณ พร้อมทั้งดำเนินการตามข้อกำหนดของงบประมาณนั้น	เป็นแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด (๔) ผลักดันให้มีการดำเนินการร่วมของโครงการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนร่วมกันของ อปท.ที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน (๕) เสนอของบประมาณดำเนินการในภาพรวมของจังหวัดดำเนินการร่วมกันของ อปท.หรือการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	(๕) ผลักดันนโยบายการจัดการน้ำเสียชุมชนให้บรรจุเป็นมาตรการ/แผนงานในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น	ภาพรวมระดับภูมิภาคหรือมาตรการร่วมกันในระดับจังหวัดต่อจังหวัด (๕) ผลักดันนโยบายหรือมาตรการการจัดการน้ำเสียชุมชนให้เป็นมาตรการดำเนินการร่วมกันในระดับภูมิภาค	

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น					
ขั้นตอนการดำเนินงาน	บทบาทการดำเนินงานหน่วยงาน				
	อปท.	จังหวัด	ทสจ.	สสภ.	คพ.
๕. สนับสนุนให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามมาตรการ	(๑) สภาหรือผู้บริหารแต่งตั้งหน่วยงานติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ให้มีการแก้ไขปัญหาที่ได้จัดลำดับไว้ตามระยะเวลาที่กำหนด (๒) หน่วยงานติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดำเนินการดังนี้ (๒.๑) สรุปประเด็นปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรการที่กำหนด (๒.๒) ทบทวนแผนปฏิบัติการเพื่อ	(๑) ผู้ว่าหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่กำกับด้านสิ่งแวดล้อม ผลักดันให้จัดทำโครงการตามมาตรการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนและบรรจุลงในแผนปฏิบัติการฯ ระดับจังหวัด (๒) คณะกรรมการหรือคณะทำงานจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมจังหวัดดำเนินการดังต่อไปนี้ (๒.๑) ติดตามการดำเนินงานของ อปท. ตามแผนปฏิบัติการฯ (๒.๒) จัดประชุมเพื่อให้ อปท. นำเสนอผลการดำเนินงานและปัญหา	(๑) รวบรวมผลการดำเนินงานของโครงการต่างๆ พร้อมทั้งสรุปประเด็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในภาพรวมของจังหวัด (๒) จัดประชุมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ (๓) ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาของโครงการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน	(๑) ร่วมให้ความเห็นต่อผลการดำเนินงานโครงการ (๒) ร่วมให้การสนับสนุนทางวิชาการเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (๓) รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในการดำเนินการของ อปท. ภายในพื้นที่ที่รับผิดชอบพร้อมให้ความเห็นแล้วจัดส่งให้ คพ. ดำเนินการจัดทำแนวทางในการแก้ไขปัญหาในภาพรวม	(๑) รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงแนวทาง/มาตรการในการสนับสนุนการดำเนินงานของท้องถิ่น

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น					
ขั้นตอนการดำเนินงาน	บทบาทการดำเนินงานหน่วยงาน				
	อปท.	จังหวัด	ทสจ.	สสภ.	คพ.
	ปรับปรุงแผนปฏิบัติการให้ทันต่อเหตุการณ์	อุปสรรค์ในการดำเนินการ (๒.๓) พิจารณาในการปรับปรุงแผนปฏิบัติการของท้องถิ่นในการจัดการน้ำเสียชุมชน	(๔) ร่วมนำเสนอแนวทางในแผนปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติการ		

หมายเหตุ อปท. =องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คพ =กรมควบคุมมลพิษ ทสจ. = สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สสภ. = สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค

๑. การดำเนินการเพื่อจัดตั้ง
ผู้รับผิดชอบด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น

๑. การดำเนินการเพื่อจัดตั้งผู้รับผิดชอบด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบในการจัดทำมาตรการ/แผนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียชุมชน รวมทั้งจัดทำเป็นเอกสารและเผยแพร่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องภายในองค์กรทราบ โดยเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการน้ำเสียชุมชนจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ผู้บริหารระดับสูงต้องเป็นผู้นำในการแสดงความรับผิดชอบและดูแลให้มีการปรับปรุงระบบการจัดการอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบคณะทำงานด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น ควรประกอบด้วย

(๑) ผู้บริหารที่เป็นหัวหน้าด้านการจัดการน้ำเสียเป็นหัวหน้าคณะทำงาน

(๒) หัวหน้างานด้านน้ำเสีย เป็นรองหัวหน้าคณะทำงาน

(๓) เจ้าหน้าที่ดูแลงานด้านน้ำเสียและหรือผู้ควบคุมดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนเป็นคณะทำงาน

(๔) นักวิชาการประชาสัมพันธ์เป็นคณะทำงาน

(๕) เจ้าพนักงานธุรการเป็นคณะทำงานและเลขานุการ

โดยกลุ่มบุคลากรดังกล่าว มีหน้าที่ดำเนินการ ศึกษามาตรฐาน กฎหมาย และข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทบทวนสถานะปัจจุบันของการจัดการน้ำเสียชุมชนในองค์กร ร่วมพิจารณาจัดทำแผนจัดการน้ำเสียชุมชน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามแผนการติดตามผลการดำเนินงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทบทวนและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบ

สำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนอยู่แล้ว ควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานในระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสีย ได้แก่

(๑) หัวหน้างาน

มีหน้าที่ดำเนินงาน ติดตามงาน ดูแลการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนดของระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน และข้อกำหนดต่างๆ พร้อมทั้งหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นภายในระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน

(๒) ฝ่ายช่าง

มีหน้าที่ควบคุมดูแลงานในส่วนของการก่อสร้าง การซ่อมบำรุงเครื่องจักรและอุปกรณ์ในงานระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน เพื่อให้การทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

(๓) ผู้ปฏิบัติงาน

มีหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย ตามระเบียบปฏิบัติงานและวิธีปฏิบัติงานในระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน ให้การทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ พร้อมทั้งรายงานปัญหา ข้อบกพร่องที่พบในการปฏิบัติงานแก่หัวหน้างาน เพื่อดำเนินการปรับปรุง แก้ไข

๒. การรวบรวม สำรวจ
และจัดทำฐานข้อมูลการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น

๒. การรวบรวม สำรวจแหล่งกำเนิดน้ำเสียและจัดทำฐานข้อมูลการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น

๒.๑ การรวบรวมและสำรวจการจัดการน้ำเสีย

การรวบรวมและสำรวจ นั้นมีเป้าหมายคือจัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย ข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจสังคม รวมไปถึงแผนพัฒนาของท้องถิ่น เพื่อมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยข้อมูลดังกล่าวอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

๒.๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้น้ำและคุณภาพน้ำสาธารณะ ได้แก่

- ปริมาณการใช้น้ำโดยเฉลี่ยของครัวเรือน /อาคาร ย้อนหลังอย่างน้อย 1 ปี
- รายละเอียดของท่อระบายเดิม
- การต่อเชื่อมท่อน้ำทิ้งของครัวเรือน/อาคาร
- คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ
- ชนิดขนาดและที่ตั้งของกิจการที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย
- ปริมาณน้ำใช้และน้ำเสียของกิจการที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย

๒.๑.๒ ข้อมูลปริมาณน้ำฝนและรูปแบบของฝนที่ตกในชุมชน (ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน) เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการคาดการณ์อัตราไหลน้ำท่าสูงสุด ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการออกแบบระบบรวบรวมน้ำเสีย (แบบท่อระบายรวม) หรือท่อระบายน้ำฝนการหาอัตราไหลน้ำท่าสูงสุด

๒.๑.๓ ข้อมูลของระบบรวบรวมน้ำเสียและโรงปรับปรุงคุณภาพน้ำเดิม กรณีที่ชุมชนมีระบบรวบรวมน้ำเสียและโรงปรับปรุงคุณภาพน้ำเดิมอยู่แล้ว ควรประเมินประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของระบบ รวมทั้งควรรวบรวมและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการในอดีต ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาแนวทางในการจัดการน้ำเสียของชุมชนให้เหมาะสมมากขึ้น (ในอนาคต) เช่น ส่วนใดต้องปรับปรุงระบบหรือส่วนใดต้องก่อสร้างระบบใหม่ เป็นต้น

๒.๑.๔ สภาพพื้นที่ของท้องถิ่น ได้แก่

- สภาพภูมิศาสตร์ เช่น เส้นชั้นความสูง ระดับน้ำใต้ดิน ระดับน้ำผิวดิน เป็นต้น
- สภาพทางธรณีวิทยา เช่น สภาพและลักษณะของชั้นดิน เป็นต้น
- สภาพภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิ ข้อมูลน้ำท่วม ข้อมูลฝน เป็นต้น

๒.๑.๕ ข้อมูลประชากร

ข้อมูลจำนวนประชากรและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นข้อมูลพื้นฐานในการคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคต จำนวนประชากรที่คาดการณ์ได้ จำนวนนักท่องเที่ยวหรือแรงงานต่างด้าวที่มาอาศัยในพื้นที่จะนำไปคำนวณอัตราการเกิดน้ำเสียในอนาคต

๒.๑.๖ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่

- สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น รายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รายได้ของประชากร แหล่งท่องเที่ยว สถานศึกษา เป็นต้น
- สถานที่ที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ เช่น โบราณสถาน เป็นต้น
- ระดับการศึกษาและทัศนคติของประชาชนต่อการจัดการน้ำเสีย
- การใช้ประโยชน์ที่ดินและราคาที่ดิน
- สภาพการเมืองท้องถิ่น

๒.๑.๗ แผนพัฒนาชุมชน แนวทางในการจัดการน้ำเสียชุมชนให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าสูงสุดควรมีความสอดคล้อง กับแผนพัฒนาของชุมชน ซึ่งควรทำการรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย

- แผนพัฒนาเมืองหรือเทศบาล และ แผนพัฒนาจังหวัด
- แผนพัฒนาปรับปรุงคลอง แม่น้ำชายฝั่งและระบบป้องกันน้ำท่วม
- แผนพัฒนาลุ่มน้ำ
- แผนพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน สะพาน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์เป็นต้น
- แผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- แผนพัฒนาการเกษตรกรรมและการชลประทาน
- แผนพัฒนาอุตสาหกรรมหรือนิคมอุตสาหกรรม
- การประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษและ/หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๘ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎหมายระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียในประเทศไทย เช่น

- พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕
- พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และ พ.ศ. ๒๕๓๕

- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

- ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕

- ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ - ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๗) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากที่ดินจัดสรร

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดให้ที่ดินจัดสรรเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม

- ประกาศคณะกรรมการควบคุมมลพิษ เรื่อง การคิดคำนวณพื้นที่ใช้สอย จำนวนอาคาร และจำนวนห้องของอาคารหรือกลุ่มของอาคาร วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำ

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทของอาคารเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภทและบางขนาด

- กฎกระทรวงฉบับที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

- กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดให้สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดให้ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

๒.๑.๙ ข้อมูลด้านการเงินและงบประมาณ ข้อมูลด้านการเงินหรืองบประมาณของท้องถิ่นเป็นข้อมูลสำหรับประเมินศักยภาพในการลงทุนและการดำเนินการโครงการ ซึ่งมีสำคัญต่อการเลือกแนวทางในการดำเนินการจัดการน้ำเสียของชุมชน

๒.๒ การจัดทำฐานข้อมูลการจัดการน้ำเสีย

เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องนำข้อมูลที่ได้รวบรวมและสำรวจมาจัดทำเป็นระบบให้สามารถสืบค้นได้ง่ายต่อการใช้งาน เช่น ในรูปแบบของแผนที่ที่แสดงขอบเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งแม่น้ำ และท่อระบายน้ำ ดังแสดงในรูปที่ ๑ เป็นต้น รวมถึงบัญชีรายชื่อแสดงรายละเอียด ชื่อสถานที่ และ ตำแหน่งที่ตั้งของบ้านเรือน สถานประกอบการ โรงงาน และแหล่งกำเนิดมลพิษอื่นๆ ในพื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ ๑

รูปที่ ๑ ภาพแสดงขอบเขตขององค์กรปกครองของท้องถิ่นและแนวท่อรวบรวมน้ำเสีย

ตารางที่ ๑ แสดงฐานข้อมูลแสดง

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่งที่ตั้ง	ปริมาณการใช้น้ำเฉลี่ย (ลบ./เดือน) *	ตำแหน่งการระบายน้ำเสีย
๑	นาย ก	๐๑/๑๑ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เจริญ	๒๐	ท่อระบายน้ำของอปท.
๒	นางไพ นิมิต	๐๑/๒ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เจริญ	๒๕	ท่อระบายน้ำของอปท.
๓	นางไถ นิมิตมาร	๐๒/๕ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เจริญ	๓๐	ลำรางสาธารณะ
๔	วัดธรรมใจ	๐๓/๐๑ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เจริญ	๓๕๐	ท่อระบายน้ำของอปท.
๕	สุขกาย คอนโดมิเนียม	๐๓/๐๘ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เจริญ	๔๐๐	ท่อระบายน้ำของอปท.
๖.	ร้านอาหารธนา	๐๓/๐๙ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เจริญ	๒๐๐	ท่อระบายน้ำของอปท.
๗	โรงงานผลิตล้อรถยนต์ ก	๐๑ - ๑๓/๑๑ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เจริญจ.เลย	๓๐๐	แหล่งน้ำธรรมชาติ
๘	โรงงานผลิตน้ำมันพืช ก	๐๑ - ๑๓/๑๑ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เจริญจ.เลย	๖๐๐	แม่น้ำ ก.
๙	โรงงานซักผ้า ข	๐๒ - ๐๕/๒๒ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เลย	๑๒๐๐	แม่น้ำ ก.
๑๐	โรงผลิตน้ำดื่ม.....	๐๒-๐๗/๕ ถ.กศน อ.ผาขาว จ.เลย	๕๐๐	แหล่งน้ำธรรมชาติ

หมายเหตุ * คำนวณ ใบเสร็จชำระค่าบริการที่ออกโดย สำนักงานประปานครหลวง หรือ สำนักงานประปาของท้องถิ่น ในกรณีที่ อปท.ผลิตน้ำประปาใช้เอง

๓. การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในการจัดการน้ำเสีย

๓. การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่น

ในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในการจัดการน้ำเสียนั้น คณะทำงานด้านการจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งจากสภาหรือผู้บริหารท้องถิ่น ร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานในท้องถิ่น ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย (SWOT Analysis) โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียของท้องถิ่นควรครอบคลุมถึงปัจจัยทุกด้าน เช่น การปฏิบัติตามกฎหมายว่ามีการดำเนินการครบถ้วนหรือไม่ สถานะการบริหารปัจจุบันเพื่อทราบจุดอ่อน และจุดแข็งของการบริหารจัดการในแต่ละด้าน ประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน (ถ้ามี) รวมถึงประเด็นปัญหาด้านน้ำเสียชุมชนอื่นๆ เพื่อจะนำผลการวิเคราะห์มาบ่งชี้ประเด็นปัญหาสำหรับหาสาเหตุเพื่อคัดเลือกมาตรการและกำหนดแผนงานที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่อไป ซึ่งในการวิเคราะห์ในแต่ละด้านนั้นมีขั้นตอนโดยสังเขปดังนี้

๓.๑ การวิเคราะห์การปฏิบัติตามกฎหมายด้านน้ำเสียชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำการรวบรวมกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและดำเนินการตรวจสอบว่าในปัจจุบันมีการปฏิบัติตามที่ระบุไว้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการบ่งชี้ และเข้าถึงกฎหมาย ข้อกำหนดและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนประเมินความสอดคล้อง เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๓.๑.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวบรวมและชี้บ่งข้อกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๑.๒ จัดทำ Checklist กฎหมายกับการจัดการน้ำเสีย และข้อกำหนดอื่นๆ โดยระบุถึง ชื่อกฎหมาย, สาระสำคัญ, ความถี่ที่ต้องปฏิบัติ และผู้รับผิดชอบ ดังตัวอย่างในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ตัวอย่าง Checklist กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย

การจัดการน้ำเสีย	ความเกี่ยวข้อง		ถ้าเกี่ยวข้อง		หมายเหตุ
	เกี่ยวข้อง	ไม่เกี่ยวข้อง	ทำ	ไม่ได้ทำ	
๑. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ **หมวด ๓ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ ๒ การวางแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม**	☐	☑	☐	☐	
- มาตรา ๓๕ เป็นพื้นที่ที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจัดทำแผนปฏิบัติการเรียกว่า "แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม" และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปโดยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด	☐	☑	☐	☐	เทศบาลฯ ไม่ได้ถูกกำหนดเป็นพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ/คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ ๒ ตัวอย่าง Checklist กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย

การจัดการน้ำเสีย	ความเกี่ยวข้อง		ถ้าเกี่ยวข้อง		หมายเหตุ
	เกี่ยวข้อง	ไม่เกี่ยวข้อง	ทำ	ไม่ได้ทำ	
- มาตรา ๓๖ ได้จัดทำแผนงานและแนวทางการดำเนินการของระบบบำบัดน้ำเสียตาม "แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม"	☐	☑	☐	☐	
- มาตรา ๓๗ ผู้ว่าฯ ในท้องที่เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือเขตควบคุมมลพิษได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด	☐	☑	☐	☐	
- มาตรา ๓๘ แผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดที่จะเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาตินั้นมีสาระครอบคลุมตามมาตรา ๓๘					
พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓					
- มาตรา ๘ ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบกฎกระทรวงซึ่งออกโดยให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารในหัวข้อระบบการจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของอาคาร เช่น การระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	☑	☐	☑	☐	
- มาตรา ๔๖ ทวิ เจ้าหน้าที่พนักงานเคยออกคำสั่ง การป้องกันและระงับอัคคีภัย การป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุชุลมุนวุ่นวาย ในกรณีที่อุปกรณ์ต่างๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้า ระบบการเตือน ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกล หรือระบบอื่นๆ มีสภาพหรือมีการใช้ที่ อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน	☑	☐	☑	☐	
	☐	☐	☐	☐	
- มาตรา ๖๕ จัตวา มีผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๔๖ ทวิ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาทผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าพันบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง					
กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕)					
- ข้อ ๓ เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องกำกับให้อาคารประเภท ก - จ ดำเนินการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ เพื่อบำบัดน้ำเสียให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในข้อ ๔	☑	☐	☑	☐	
- ข้อ ๔ เจ้าพนักงานท้องถิ่นรับทราบมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งตามประเภทของอาคาร	☑	☐	☑	☐	

ตารางที่ ๒ ตัวอย่าง Checklist กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย

การจัดการน้ำเสีย	ความเกี่ยวข้อง		ถ้าเกี่ยวข้อง		หมายเหตุ
	เกี่ยวข้อง	ไม่เกี่ยวข้อง	ทำ	ไม่ได้ทำ	
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒					
หมวด ๒ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ					
- มาตรา ๑๖ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการ จัดระบบการบริการสาธารณะด้านการกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย	☑	☐	☑	☐	เทศบาลฯ จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมแล้ว
- มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ การจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง มีดังนี้					
➢ การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม	☑	☐	☑	☐	
➢ การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม	☑	☐	☑	☐	
➢ การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ	☑	☐	☑	☐	

๓.๑.๓ ดำเนินการแจกจ่ายบัญชีรายชื่อกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ให้กับผู้เกี่ยวข้องตามที่ระบุในบัญชีรายชื่อกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือทบทวนการปฏิบัติ

๓.๑.๔ ทำการติดตามกฎหมายที่ออกใหม่ เพื่อให้ดำเนินการปรับปรุงบัญชีรายชื่อกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ

๓.๑.๕ แจ้งการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงรายชื่อกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง

๓.๑.๖ ดำเนินการประเมินความสอดคล้องตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง แล้วบันทึกลงใน Checklist กฎหมายกับการจัดการน้ำเสีย แล้วจึงวิเคราะห์หาแนวทางในการปฏิบัติงานให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

๓.๒ ประเมินสถานะการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชน

การบริหารจัดการด้านน้ำเสียชุมชนให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีองค์ประกอบของการทำงานที่ดี ซึ่งจากการศึกษาระบบมาตรฐานด้านการบริหารจัดการต่างๆ เช่น ISO 9000 ISO 14000 องค์ประกอบในการบริหารที่ดีอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วย ๕ ปัจจัยหลักที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ นโยบาย บุคลากร การประชาสัมพันธ์ ระบบข้อมูล และงบประมาณ กรมควบคุมมลพิษจึงได้พัฒนาเทคนิคการประเมินการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชน หรือ Municipal Sewage Management System Matrix (MSMS Matrix) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบว่าในปัจจุบันการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนของตนมีจุดอ่อน/จุดแข็งอย่างไร ซึ่งผลการประเมินนี้จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบว่าจะต้องกำหนดมาตรการใดในการพัฒนาระบบบริหารการจัดการน้ำเสียชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การประเมินด้วยระบบ MSMS Matrix มีขั้นตอนดังนี้

๓.๒.๑ ให้คณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คะแนนในแต่ละด้านเปรียบเทียบลักษณะจริงที่เกิดในหน่วยงานกับข้อแนะนำที่ให้ไว้ในตารางที่ ๓ โดยให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบตามความคิดเห็น

๓.๒.๒ ให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบระหว่าง ๑ ถึง ๕ โดยลักษณะที่ปรากฏเป็นคะแนนระดับ ๕ ถือได้ว่าเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ซึ่งแสดงว่าเป็นจุดแข็งในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ ๓ องค์ประกอบ และระดับคะแนนของการประเมินสถานะเบื้องต้นของระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน (Municipal Sewage Management System Matrix : MSMS Matrix)

ระดับคะแนน	องค์ประกอบ				
	นโยบาย	บุคลากร	ประชาสัมพันธ์	ระบบข้อมูล	งบประมาณ
๕	มีนโยบายด้านน้ำเสียการจัดการสิ่งแวดล้อมจากฝ่ายบริหารและถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายหน่วยงาน	มีการจัดองค์กรและเป็นโครงสร้างส่วนหนึ่งของฝ่ายบริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบด้านน้ำเสียไว้ชัดเจน	ประชาสัมพันธ์คุณค่าของการอนุรักษ์ด้านน้ำเสียและผลการดำเนินงานของการจัดการสิ่งแวดล้อม	กำหนดเป้าหมายที่ครอบคลุมติดตามผลหาข้อผิดพลาดประเมินผล และควบคุมการใช้งบประมาณ	จัดสรรงบประมาณโดยพิจารณาถึงความสำคัญของโครงการ

ระดับคะแนน	องค์ประกอบ				
	นโยบาย	บุคลากร	ประชาสัมพันธ์	ระบบข้อมูล	งบประมาณ
๔	มีนโยบายด้านน้ำเสียและมีการสนับสนุนเป็นครั้งคราวจากฝ่ายบริหาร	ผู้รับผิดชอบด้านน้ำเสียรายงานโดยตรงต่อคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าฝ่ายต่างๆ	ให้เจ้าหน้าที่/ชุมชนรับทราบโครงการด้านน้ำเสียและให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ	แจ้งผลการใช้ระบบให้แต่ละฝ่ายทราบรวมถึงผลของการดำเนินมาตรการต่างๆ	ใช้ผลตอบแทนทางการเงินเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการลงทุน
๓	ไม่มีการกำหนดนโยบายด้านน้ำเสียที่ชัดเจนโดยผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ	มีผู้รับผิดชอบด้านน้ำเสียรายงานต่อคณะกรรมการเฉพาะกิจแต่สายงานบังคับบัญชาไม่ชัดเจน	จัดฝึกอบรม/ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่/ชุมชนรับทราบเป็นครั้งคราว	ทำรายงานติด ตามประเมินผลให้คณะกรรมการเฉพาะกิจ	ลงทุนโดยดูมาตรการที่มีระยะเวลาคุ้มทุนเร็ว
๒	ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร	ผู้รับผิดชอบด้านน้ำเสียแต่มีขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบจำกัด	แจ้งให้เจ้าหน้าที่/ชุมชนทราบอย่างไม่เป็นทางการเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ	มีการสรุปรายงานด้านค่าใช้จ่ายการดูแลระบบเพื่อใช้กันภายในฝ่าย	พิจารณาเฉพาะมาตรการที่ลงทุนต่ำ
๑	ไม่มีนโยบายด้านน้ำเสียที่ชัดเจน	ไม่มีผู้รับผิดชอบด้านน้ำเสีย	ไม่มีการสนับสนุนการดูแลด้านน้ำเสีย	ไม่มีระบบรวบ รวมข้อมูลและบัญชีการใช้ทรัพยากรเพื่อดูแลระบบ	ไม่มีการลงทุนใดๆในการปรับปรุงประ สิทธิภาพระบบ

๓.๒.๓ ลากเส้นตรงเชื่อมต่อจุดเข้าด้วยกัน และพิจารณารูปแบบของเส้นที่ได้ เปรียบเทียบกับรูปแบบที่นำเสนอในตารางที่ ๔ ว่าใกล้เคียงกับหมายเลขใดมากที่สุด

๓.๒.๔ ให้คำจำกัดความของลักษณะเส้นแต่ละรูปแบบรวมถึงการวิเคราะห์เบื้องต้นของแต่ละเส้นดังแสดงในตารางที่ ๓ ในกรณีที่ลักษณะเส้นที่ได้ไม่ตรงหรือใกล้เคียงกับเส้นใดเลย ให้จัดให้ใกล้เคียงมากที่สุด

๓.๒.๕ ประเมินหาแนวทางแก้ไของค์ประกอบที่ได้คะแนนต่ำเพื่อหามาตรการในการดำเนินการแก้ไขต่อไป

ตารางที่ ๔ คำอธิบายลักษณะเส้นแบบต่างๆ

ลักษณะเส้น	ลักษณะเส้นกราฟ	รายละเอียด	การวิเคราะห์
๑.High Balance		ทุกองค์ประกอบมีคะแนนมากกว่า ๓	ระบบการจัดการดีมาก เป้าหมายคือรักษาให้ยั่งยืน
๒ Low Balance	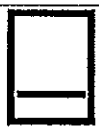	ทุกองค์ประกอบคะแนนน้อยกว่า ๓	เป็นอาการของการพัฒนาที่สม่ำเสมอ หรือภาวะนิ่งเฉย ไม่มีความก้าวหน้า
๓ U -Shaped		๒ องค์ประกอบด้านนอกมีคะแนนสูงกว่าองค์ประกอบอื่นๆ	ความคาดหวังสูง อาจจำเป็นต้องเปลี่ยนผู้รับผิดชอบระบบการจัดการ
๔ N -Shaped		๒ องค์ประกอบด้านนอกมีคะแนนต่ำกว่าองค์ประ กอบอื่นๆ	ความสำเร็จที่บรรลุในประเด็นที่มีคะแนนสูงเป็นการเสียเปล่า
๕ T rough		๑ องค์ประกอบมีคะแนนต่ำกว่า องค์ประกอบอื่น	ประเด็นที่ล้าหลังอาจทำให้ระบบไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร
๖ Pe ak		๑ องค์ประกอบมีคะแนนสูงกว่าองค์ประกอบอื่น	ความสำเร็จในประเด็นที่คะแนนสูงสุดจะเป็นการสูญเปล่า
๗ Unbalanced		มี ๒ องค์ประกอบหรือมากกว่าที่มีคะแนนสูงกว่าหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ย	ยิ่งมีความไม่สมดุลเท่าไร ยิ่งจัดการยาก

๓.๓. การประเมินสถานการณ์น้ำเสียในพื้นที่ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

นอกจากการทำ SWOT Analysis ด้านการจัดการน้ำเสียแล้ว สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการต่อไป คือ การประเมินสถานการณ์น้ำเสียในพื้นที่ การระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนซึ่งรวมถึงภาคประชาชน ชุมชนในการกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขจุดอ่อน ลดผลกระทบของอุปสรรค และเสริมจุดแข็งพร้อมใช้โอกาสที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis แล้วจึงจัดทำแผนจัดการน้ำเสียในระดับท้องถิ่นที่กำหนดแผนงาน/โครงการสอดคล้องกับมาตรการที่สังเคราะห์ได้

๓.๔ การประเมินศักยภาพการจัดการน้ำเสียรวมของชุมชนในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

ควรมีการดำเนินการประเมินศักยภาพในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการน้ำเสียชุมชนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ใน ๓ ด้านคือ

(๑) ประเมินประสิทธิผลของระบบบำบัดน้ำเสียรวมในการกำจัดค่าความสกปรกในน้ำเสีย

(๒) ประเมินการใช้ทรัพยากรของระบบบำบัดน้ำเสียรวมเพื่อบำบัดน้ำเสียให้ได้คุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด

(๓) ประเมินสัดส่วนน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดน้ำเสีย

โดยมีขั้นตอนในการประเมินดังนี้

(๑) การประเมินประสิทธิผลของระบบบำบัดน้ำเสียรวม

เปรียบเทียบคุณภาพน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดและปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมกับมาตรฐาน ควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ๖ รายการ กับค่าที่กำหนดโดยมาตรฐานประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๖๙ง วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ แสดงดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

ลำดับ	ดัชนีคุณภาพน้ำ	หน่วย	เกณฑ์กำหนดสูงสุด
๑	ความเป็นกรดและด่าง (pH)	-	๕-๙
๒	บีโอดี (BOD) กรณีหน่วยบำบัดสุดท้ายเป็นระบบแบบบ่อปรับเสถียร(Stabilization Pond)หรือบ่อผึ่ง (Oxidation Pond)ให้ใช้ค่าบีโอดีของน้ำที่ผ่านการกรองแล้ว(Filtrate BOD)	มก./ล.	ไม่เกิน ๒๐
๓	ของแข็งแขวนลอย (Suspended Solids)	มก./ล.	ไม่เกิน ๓๐
๔	น้ำมันและไขมัน (Fat Oil and Grease)	มก./ล.	ไม่เกิน ๕
๕	ฟอสฟอรัสทั้งหมด (Total Phosphorus)	มก.ฟอสฟอรัส/ล.	ไม่เกิน ๒
๖	ไนโตรเจนทั้งหมด (Total Nitrogen)	มก.ไนโตรเจน/ล.	ไม่เกิน ๒๐

ในกรณีที่มีค่าใดค่าหนึ่งไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ให้ค่า R_{Eff} เท่ากับ ๑ ทันที แต่ถ้าทุกค่าได้ตามเกณฑ์ ให้พิจารณาร้อยละของความสกปรกที่ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐาน โดยคำนวณจากสมการที่ (๑)

$$\text{ร้อยละความสกปรกที่ลดลง} = \left(\frac{\text{ความเข้มข้นเข้าระบบ} - \text{ความเข้มข้นออกจากระบบ}}{\text{ความเข้มข้นเข้าระบบ}} \right) \times 100 \quad (๑)$$

(๒) ค่าใช้จ่ายในการเดินระบบและบำรุงรักษา (การใช้ทรัพยากรของระบบบำบัดน้ำเสียรวม)

การใช้ทรัพยากรหรือค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสีย ในการเดินระบบ และบำรุงรักษาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวม จะแตกต่างกันไปตามประเภทของระบบ ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๖ เห็นชอบในหลักการกับการจัดเก็บค่าจัดการน้ำเสียตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และได้แนะนำค่าใช้จ่ายในการเดินระบบและบำรุงรักษาของระบบแต่ละประเภทไว้ในตารางที่ ๖ ดังนั้น เพื่อให้การประเมินศักยภาพเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม จึงกำหนดใช้ค่าดังกล่าวในการประเมินดังนี้

ตารางที่ ๖ ค่าเดินระบบและบำรุงรักษาสำหรับระบบบำบัดแต่ละประเภท

ประเภทระบบ	ค่าเดินระบบและบำรุงรักษา
ระบบปรับเสถียร	๒ – ๔ บาทต่อลูกบาศก์เมตร
ระบบบ่อเติมอากาศ	๓ – ๕ บาทต่อลูกบาศก์เมตร
ระบบเอเอส	๓ – ๘ บาทต่อลูกบาศก์เมตร
ระบบแผ่นหมุนชีวภาพ	อ้างอิง “ระบบเอเอส”
ระบบคูวนเวียน	อ้างอิง “ระบบเอเอส”
ระบบแบบบึงประดิษฐ์	อ้างอิง “ระบบปรับเสถียร”

(๓) พื้นที่บริการ (สัดส่วนน้ำเสียที่ผ่านการบำบัด)

การประเมินสัดส่วนน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดสามารถทำได้ ๒ แนวทางด้วยกัน ได้แก่

(๑) การประเมินค่า "ร้อยละของประชากรที่น้ำเสียถูกส่งไปบำบัดยังระบบบำบัดน้ำเสียรวม (Percentage Population Served)" โดยคำนวณจากสมการ (๒)

$$\text{Percentage Population Served} = \left(\frac{\text{Population Served}}{\text{Total Population}} \right) \times 100 \qquad (๒)$$

โดย Population Served หมายถึง จำนวนประชากรที่น้ำเสียถูกส่งเข้าบำบัดยังระบบบำบัดน้ำเสียรวม

Total Population หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่

(๒) ค่า "ร้อยละของพื้นที่ซึ่งมีการรวบรวมน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียรวม (Percentage Area Served)" โดยคำนวณจากสมการที่ (๓)

$$\text{Percentage Area Served} = \left(\frac{\text{Service Area}}{\text{Total Area}} \right) \times 100 \qquad (๓)$$

โดย Service Area หมายถึง พื้นที่ซึ่งมีระบบรวบรวมน้ำเสียเพื่อส่งไปบำบัดยังระบบบำบัดน้ำเสียรวม

Total Area หมายถึง พื้นที่ทั้งหมด

จากการประเมินโดยวิธีข้างต้น (สมการ ๑ หรือ ๒) จะได้ค่า Ranking (R) ๑ ค่า สำหรับค่าสัดส่วนผ่านการบำบัด

<u>การวิเคราะห์</u>

เมื่อทราบผลการคำนวณแล้วจะได้ค่า ทั้งสิ้น ๘ ค่า คือ R_{Eff} (ประสิทธิผล) จะมีด้วยกัน ๖ ค่า, $R_{Resources}$ (ทรัพยากร) มี ๑ ค่า และ R_{Served} (พื้นที่รองรับ) มี ๑ ค่า ให้นำผลการคำนวณมาหาระดับคะแนนโดยใช้เกณฑ์ที่แสดงในตารางที่ ๗ ซึ่งแบ่งคะแนนออกเป็น ๕ ระดับ โดยค่า ๕ แสดงว่าเป็น Best Practice ในด้านนั้นๆ ส่วนคะแนน ๑ แสดงว่าต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

ตารางที่ ๗ เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินศักยภาพทางเทคนิค

คะแนน	R_{Eff} (pH BOD, SS, TP, TN, FOG)	$R_{Resources}$ (ค่าใช้จ่ายในการเดินระบบและบำรุงรักษา) บาท/ลบ.ม.			R_{Served}
		SP, Wetland	AL	AS, OD, RBC	
๕	มากกว่า ๗๕%	ไม่เกิน ๒	ไม่เกิน ๓	มากกว่า ๓	มากกว่า ๘๐%
๔	มากกว่า ๕๐ % แต่ไม่เกิน ๗๕%	มากกว่า ๒ แต่ไม่เกิน ๓	มากกว่า ๓ แต่ไม่เกิน ๔	มากกว่า ๓ แต่ไม่เกิน ๖	มากกว่า ๖๐% แต่ไม่เกิน ๘๐%
๓	มากกว่า ๒๕ แต่ไม่เกิน ๕๐%	มากกว่า ๓ แต่ไม่เกิน ๔	มากกว่า ๔ แต่ไม่เกิน ๕	มากกว่า ๖ แต่ไม่เกิน ๘	มากกว่า ๔๐% แต่ไม่เกิน ๖๐%
๒	ไม่เกิน ๒๕%	มากกว่า ๔ แต่ไม่เกิน ๕	มากกว่า ๕ แต่ไม่เกิน ๖	มากกว่า ๘ แต่ไม่เกิน ๑๐	มากกว่า ๒๐% แต่ไม่เกิน ๔๐%
๑	ไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด	มากกว่า ๕	มากกว่า ๖	มากกว่า ๑๐	ไม่เกิน ๒๐%

เมื่อนำค่าต่างๆ มาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดในตารางที่ ๗ จะแสดงจุดอ่อน (จุดต่ำกว่าจุดอื่นๆ ในเส้นกราฟ) และจุดแข็ง (จุดที่อยู่สูงกว่าจุดอื่นในเส้นกราฟ) ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

(๑) กลุ่มที่ได้คะแนน ๑ แสดงว่าต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ซึ่งคือค่าที่ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

(๒) กลุ่มที่ได้คะแนน ๒ และ ๓ ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์พอใช้ คือต้องกำหนดมาตรการปรับปรุง อย่างไรก็ตามต้องพิจารณาว่ามาตรการดังกล่าวจะมีผลให้ต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้นหรือไม่

(๓) กลุ่มที่ได้คะแนน ๔ และ ๕ ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิบัติงานที่ดีและดีมาก ต้องกำหนดเป็นมาตรการในการรักษาการดำเนินงานที่ดีนี้ตลอดไป

(๔) กลุ่มที่ไม่มีข้อมูล ต้องดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อยืนยันว่าน้ำทิ้งได้ตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

๓.๕ วิธีการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเพื่อกำหนดมาตรการในการแก้ไข

๓.๕.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรุปประเด็นปัญหาโดยใช้ผลการประเมินจากการประเมินในด้านต่างๆ ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ผลการประเมินศักยภาพทางด้านเทคนิค ผลการประเมินสถานะเบื้องต้น และ ประเด็นปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียชุมชน

๓.๕.๒ ระดมความคิดเห็น วิเคราะห์หาสาเหตุ เพื่อกำหนดมาตรการที่ช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน โดยวิธีการต่างๆ หรือ ใช้หลักการของ Cause-and-Effect Diagram หรือในบางครั้งเรียกว่าแผนผังก้างปลา "Fishbone Diagram"ซึ่งวิเคราะห์โดยเริ่มจากผลที่ได้รับ (Effect) เช่น ประชาชนขาดความร่วมมือในการจัดการน้ำเสียเป็นหัวปลาอยู่ทางขวามือ (รูปที่ ๒) และพิจารณาทีละประเด็นเริ่มจากนโยบาย ประชาสัมพันธ์ งบประมาณ บุคลากร เป็นต้น

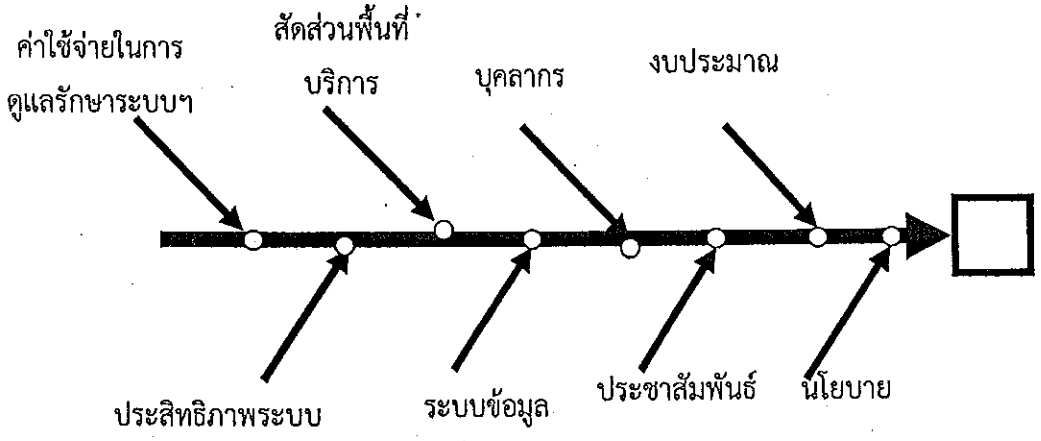

รูปที่ ๒ Fishbone Diagram แสดงแนวทางการกำหนดมาตรการ

๓.๖ การประเมินสถานการณ์น้ำเสียในพื้นที่

๓.๖.๑ ปัจจัยที่จะนำมาประเมิน

(๑) คุณภาพแหล่งน้ำ

(๒) การใช้ประโยชน์ของแหล่งน้ำ

(๓) การแพร่ระบาดของโรคทั้งจากองค์ประกอบพื้นฐานในท้องถิ่น เช่น ประชากร ที่ตั้ง และการประกอบกิจการต่างๆ รวมถึง ปัจจัยภายนอก เช่น แรงงานต่างด้าว นักท่องเที่ยว

(๔) การพัฒนาหรือแนวโน้มการพัฒนา

(๕) การประเมินปริมาณน้ำเสียที่จะเกิดขึ้น

๓.๖.๒ การจัดระดับความรุนแรงของสถานการณ์น้ำเสีย

อปท. สามารถใช้ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเกิดปัญหาน้ำเสีย นอกเหนือจากปัจจัยในข้อ ๓.๕.๑ มาพิจารณาประกอบเพิ่มได้ โดยเมื่อนำมาประเมินการจัดระดับความรุนแรงของปัญหาน้ำเสีย อาจใช้ตัวอย่างดังแสดงในรูปที่ ๓ ซึ่งผลการวิเคราะห์ในภาพรวมนั้นจะสามารถแบ่งระดับความรุนแรงออกเป็น ๓ ระดับ คือ รุนแรงมาก รุนแรงปานกลาง และรุนแรงน้อย แล้วจึงนำมาใช้

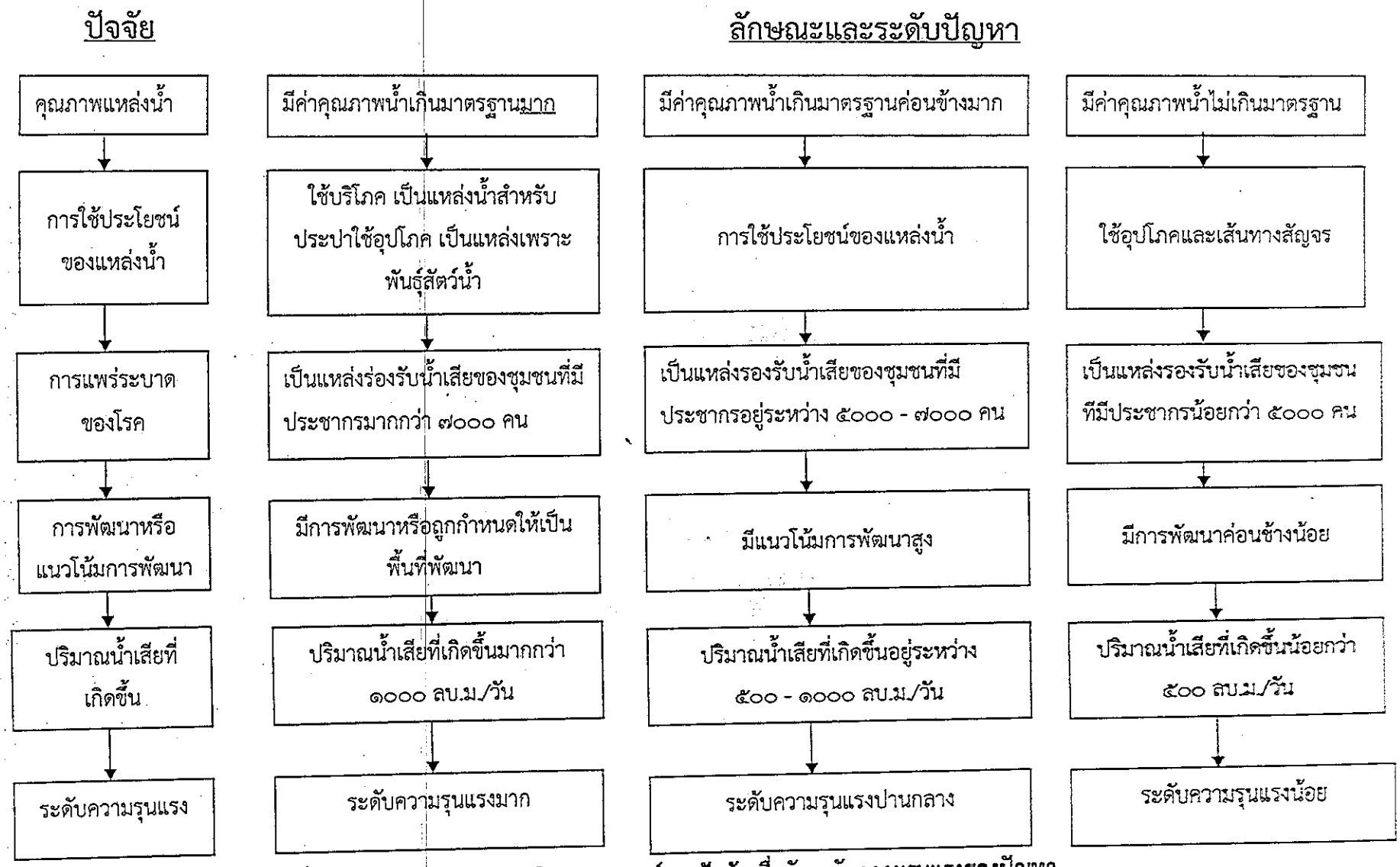

รูปที่ ๓ แสดงตัวอย่างการประเมินสถานการณ์จากปัจจัยเพื่อจัดระดับความรุนแรงของปัญหา

๔. การคัดเลือกมาตรการในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียชุมชน และจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชน

๔. การคัดเลือกมาตรการในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียชุมชนและจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชน

๔.๑ คัดเลือกมาตรการในการแก้ไขปัญหา

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาด้านน้ำเสียชุมชนในด้านต่างๆ แล้วจึงดำเนินการคัดเลือกมาตรการในการแก้ไขตามสาเหตุของปัญหาที่พบ ดังแสดงตัวอย่างของมาตรการในตารางที่ ๘ ซึ่งในการดำเนินการอาจมีการคัดเลือกเพียงบางมาตรการที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของท้องถิ่นของตน

ตารางที่ ๘ ตัวอย่างของมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

สาเหตุของปัญหา	มาตรการในการแก้ไข	การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวอย่างมาตรการที่คัดเลือกดำเนินการ (ดำเนินการมากกว่า ๑ มาตรการได้)
๑. ไม่มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่ควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิด	๑. กำกับและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ อย่างเคร่งครัดในการให้อนุญาตก่อสร้างอาคารและจัดสรรที่ดิน ซึ่งต้องจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียที่รวบรวมน้ำเสียจากทุกกิจกรรมของอาคารและบ้านจัดสรรมาบำบัดให้ได้ตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งก่อนระบายน้ำทิ้งที่บำบัดแล้วออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก ๒. ใช้ พรบ.สาธารณสุขฯ พรบ.อาคาร และพรบ.โรงงานในการตรวจสอบการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิด ๓. กำกับและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎกระทรวงตามมาตรา ๘๐ ที่กำหนดให้กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษต้องบันทึกสถิติการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียและจัดส่งรายงานการเก็บสถิตินั้นให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามลำดับเป็นประจำทุกเดือน	อาคารบางประเภทตามกฎหมายไม่มีการรายงานการทำงานงานระบบบำบัดน้ำเสียตามกฎหมาย	กำกับและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ. ศ . ๒ ๕ ๓ ๕ กฎกระทรวงตามมาตรา ๘๐ ที่กำหนดให้กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษต้องบันทึกสถิติการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียและจัดส่งรายงานการเก็บสถิตินั้นให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามลำดับ เป็นประจำทุกเดือน

ตารางที่ ๘ ตัวอย่างของมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

สาเหตุของปัญหา	มาตรการในการแก้ไข	การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวอย่างมาตรการที่คัดเลือกดำเนินการ (ดำเนินการมากกว่า ๑ มาตรการได้)
	๒.เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างทั่วถึงเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในการจัดการน้ำเสียชุมชนให้กับประชาชนและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตลอดจนการเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย		
๒. ขาดนโยบายในการจัดการน้ำเสีย	๑. จัดทำนโยบายการจัดการน้ำเสียชุมชน ซึ่งลงนามโดยผู้บริหารระดับสูง การปฏิบัติตามกฎหมาย ปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อมมลพิษ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พัฒนาระบบท่อน้ำเสียให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ ๒. เผยแพร่ให้บุคลากรภายในองค์กรรับทราบ ๓. ให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมถึงด้านนโยบายการจัดการน้ำเสียชุมชน	มีการประกาศนโยบายการจัดการน้ำเสียแล้ว	
	๔. จัดทำเวทีประชาคม เวทีสาธารณะด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ๕. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านนโยบายโดยผ่านทางโรงเรียนและชุมชน		

ตารางที่ ๘ ตัวอย่างของมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

สาเหตุของปัญหา	มาตรการในการแก้ไข	การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวอย่างมาตรการที่คัดเลือกดำเนินการ (ดำเนินการมากกว่า ๑ มาตรการได้)
๓. ไม่มีการมอบหมายบุคลากรในการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียอย่างชัดเจน	๑. จัดตั้งคณะทำงานการจัดการน้ำเสียชุมชน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการบริหาร คณะทำงานพัฒนาระบบ และคณะผู้ตรวจประเมินภายใน ๒. มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการบริหารจัดการระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้รับจ้างเดินระบบบำบัดน้ำเสีย (ถ้ามี) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ๓. มีการสนับสนุนให้มีการประชุมเพื่อชี้แจงปัญหาเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียชุมชนระหว่างคณะทำงานระบบ และคณะกรรมการกำกับดูแล เวียนให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งลงนามรับทราบบทบาทหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้ง ๔. สนับสนุนให้คณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งทุกคณะได้ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ๕. มีการเวียนหนังสือจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อรับโอนบุคลากรจากหน่วยงานราชการอื่นๆ	มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนแล้ว	

ตารางที่ ๘ ตัวอย่างของมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

สาเหตุของปัญหา	มาตรการในการแก้ไข	การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวอย่างมาตรการที่คัดเลือกดำเนินการ (ดำเนินการมากกว่า ๑ มาตรการได้)
๔. อปท. ขาดบุคลากรด้านการจัดการน้ำเสีย	๑. พัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีองค์ความรู้ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ ด้วยการสนับสนุน ๒. จัดตั้งคณะทำงานการจัดการน้ำเสียชุมชนที่ประกอบด้วยบุคลากรที่มาจากฝ่ายต่างๆ ในเทศบาล เพื่อให้มีการระดมความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน ๓. เวียนหนังสือถึงหน่วยงานต่างๆเพื่อรับโอนบุคลากรจากหน่วยงานราชการอื่นๆ ๔. เพิ่มการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการน้ำเสีย เช่น หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานเอกชน	ขาดบุคลากรด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน	๑. พัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีองค์ความรู้ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ ด้วยการสนับสนุน
๕. ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียและดูแลแหล่งน้ำ	๑.มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมด้านประชาสัมพันธ์ ๒.ประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการคุณภาพน้ำ จัดทำเอกสารเผยแพร่ คู่มือ งานวิจัย จดหมายข่าว จัดนิทรรศการ สื่อสารการตลาดผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม ๓.ส่งเสริมหรือกำหนดเทศบัญญัติให้อาคารทุกประเภทหรือแหล่งกำเนิด	๑. ไม่มีผู้รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน ๒. ไม่มีการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการ	๑. มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมด้านประชาสัมพันธ์ ๒.ประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการคุณภาพน้ำ จัดทำเอกสารเผยแพร่ คู่มือ งานวิจัย จดหมายข่าว จัดนิทรรศการ

ตารางที่ ๘ ตัวอย่างของมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

สาเหตุของปัญหา	มาตรการในการแก้ไข	การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวอย่างมาตรการที่คัดเลือกดำเนินการ (ดำเนินการมากกว่า ๑ มาตรการได้)
๕.ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียและดูแลแหล่งน้ำ (ต่อ)	มลพิษในพื้นที่มีการจัดการน้ำเสียเบื้องต้นด้วยการติดตั้งถังดักไขมันหรือระบบบำบัดน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด ๔. จัดกิจกรรมลดปริมาณน้ำเสีย ๕. สร้างเวทีสาธารณะสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอกิจกรรมด้านการจัดการน้ำเสีย ๖.เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียชุมชน ๗. การจัดกิจกรรมการขุดลอกและกำจัดขยะ/วัชพืชอย่างสม่ำเสมอ ๘.กิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น คุณภาพของแหล่งน้ำธรรมชาติ การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโรงงาน(EIA Monitoring) ๙. สนับสนุนเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษในชุมชนและผู้ประกอบการในการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนปัญหาคุณภาพน้ำอย่างสม่ำเสมอ	น้ำเสียของชุมชนในสื่อต่างๆ	สื่อสารการตลาดผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม ๓. การจัดกิจกรรมการลดปริมาณน้ำเสีย ขุดลอกและกำจัดขยะ/วัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๘ ตัวอย่างของมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

สาเหตุของปัญหา	มาตรการในการแก้ไข	การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวอย่างมาตรการที่คัดเลือกดำเนินการ (ดำเนินการมากกว่า ๑ มาตรการได้)
๖.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดฐานข้อมูลในการจัดการน้ำเสีย และไม่มีการนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน	๑.จัดทำฐานข้อมูลด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน ๒.เปรียบเทียบข้อมูลของคุณภาพน้ำเสียหรือ น้ำทิ้งและ สถานะการทำงานระบบ (ถ้ามีระบบ) ๓.เปรียบเทียบแนวโน้มของคุณภาพน้ำที่ออกจากระบบและวิเคราะห์สถานการทำงานของระบบ (ถ้ามี) ๔.เปรียบเทียบประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียในทุกพารามิเตอร์ตามกฎหมาย (ถ้ามี)	ไม่มีฐานข้อมูลในการจัดการน้ำเสียชุมชน	๑.จัดทำฐานข้อมูลด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน
๗.ไม่มีการบำบัดน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด	๑. ส่งเสริมให้อาคารทุกประเภทในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดปริมาณความสกปรกของน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด โดยการติดตั้งถังดักไขมัน และหรือระบบบำบัดน้ำเสียแบบติดกับที่ ๒.ส่งเสริมให้อาคารทุกประเภทในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดปริมาณน้ำเสียด้วย ใช้ทรัพยากรน้ำให้คุ้มค่า หรือใช้เท่าที่จำเป็น ๓.การขยายผลครัวเรือนต้นแบบในการจัดการปัญหาการปล่อยน้ำทิ้งน้ำเสียจากครัวเรือนลงสู่แม่น้ำคูคลอง โดยการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียครัวเรือน	มีอาคารบางแห่งไม่ได้มีการบำบัดน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด	๑. ส่งเสริมให้อาคารทุกประเภทในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดปริมาณความสกปรกของน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด โดยการติดตั้งถังดักไขมัน และหรือระบบบำบัดน้ำเสียแบบติดกับที่ ๒.ส่งเสริมให้อาคารทุกประเภทในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดปริมาณน้ำเสียด้วยการ

ตารางที่ ๘ ตัวอย่างของมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

สาเหตุของปัญหา	มาตรการในการแก้ไข	การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวอย่างมาตรการที่คัดเลือกดำเนินการ (ดำเนินการมากกว่า ๑ มาตรการได้)
	๔.นำหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agriculture Practices : GAP) มาประยุกต์ใช้ ๕.การบำบัดน้ำเสียและปรับปรุงคุณภาพน้ำบริเวณคูคลอง ตลาดน้ำ และ แหล่งท่องเที่ยว ๖. สนับสนุนในการพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการน้ำเสีย ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ในการจัดการมลพิษที่ง่ายสำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ๖.ส่งเสริมและสนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสะอาดและเทคโนโลยีสีเขียว (Green and Clean Technology) ในสถานประกอบการ		ใช้ทรัพยากรน้ำให้คุ้มค่าหรือใช้เท่าที่จำเป็น
๘. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	๑ จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ ๒ ศึกษารูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ๒.๑ คัดเลือกเทคโนโลยีที่เป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบธรรมชาติ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ใช้ประกอบการพิจารณาที่ควรคำนึง ได้แก่ พื้นที่ดินที่มีอยู่ และราคาที่ดิน (ในกรณีต้องซื้อที่ดินเพิ่ม) เนื่องจากระบบบำบัดแบบธรรมชาติต้องใช้พื้นที่	ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	๑ จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ ๒ ศึกษารูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ๓ ศึกษาหาแนวทางในการใช้ประโยชน์ระบบบำบัดน้ำเสียร่วมกับ

ตารางที่ ๘ ตัวอย่างของมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

สาเหตุของปัญหา	มาตรการในการแก้ไข	การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวอย่างมาตรการที่คัดเลือกดำเนินการ (ดำเนินการมากกว่า ๑ มาตรการได้)
	ค่อนข้างมากแต่ใช้พลังงานน้อย ศักยภาพในการปลูกสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลพลอยได้ของระบบ เช่น การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้จากการบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น ๒.๒ คัดเลือกเทคโนโลยีที่เป็นระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพการบำบัดสูงซึ่งเหมาะสมกับพื้นที่วิกฤตหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๓ ศึกษาหาแนวทางในการใช้ประโยชน์ระบบบำบัดน้ำเสียร่วมกับระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง ๔.ดำเนินการหรือจัดทำข้อเสนอโครงการจัดจ้างศึกษาความเหมาะสม(FS & DD) ๕.ศึกษาแนวทางในการของบประมาณในการศึกษาความเหมาะสมและการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย		ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง
	๖.จัดเตรียมเอกสารเพื่อเสนอเข้าสู่แผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดได้ตรงตามแผนการดำเนินงานของ สผ. โดยประสานการดำเนินงานร่วมกับ ทสจ.		

ตารางที่ ๘ ตัวอย่างของมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

สาเหตุของปัญหา	มาตรการในการแก้ไข	การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวอย่างมาตรการที่คัดเลือกดำเนินการ (ดำเนินการมากกว่า ๑ มาตรการได้)
๙.อปท.มีระบบบำบัดน้ำเสียแล้วแต่ประสิทธิภาพในการเดินระบบยังไม่เพียงพอ	๑. ประยุกต์ใช้ระบบการจัดการน้ำเสีย (Municipal Sewage Management System 2008 : MSMS 2008) เพื่อส่งเสริมให้การจัดการน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ๒.ซ่อมแซม อุปกรณ์ในระบบรวบรวมบำบัดน้ำที่ชำรุดเสียหายให้สามารถรวบรวมน้ำเสียให้เพิ่มมากขึ้น ๓.ทำความสะอาดระบบท่อรวบรวมน้ำเสียเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรวบรวมน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบ ๔.จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเพื่อขอความเห็น กับก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสีย	ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	
๑๐. อปท.มีระบบบำบัดน้ำเสียแล้วแต่มีงบประมาณไม่เพียงพอ ในการดำเนินการ/ซ่อมแซม /เพิ่มประสิทธิภาพของระบบ	๑.ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับค่าบริการบำบัดน้ำเสีย พร้อมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและยินดีชำระค่าบริการบำบัดของประชาชน ๒.กำหนดสัดส่วนรายได้ที่รัฐจัดสรรเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนทอ้งถิ่นนำไปใช้เฉพาะการบำรุงรักษาระบบบำบัดมลพิษ รวมทั้งการจัดการน้ำเสียในระดับพื้นที่ให้มีคุณภาพ	ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	

๔.๒ การจัดทำและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ

๔.๒.๑ การจัดทำโครงการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน

เมื่อคัดเลือกมาตรการในการแก้ไขปัญหาแล้วจึงจัดทำโครงการซึ่งจะต้องมีรายละเอียดของวัตถุประสงค์ตามมาตรการดังกล่าว รายละเอียดของการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ แหล่งและจำนวนงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ กลุ่มเป้าหมาย และตัวชี้วัด/เป้าหมายความสำเร็จ โดยโครงการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนนั้น ควรประกอบด้วยโครงการต่างๆ ดังนี้

(๑) โครงการเพื่อรองรับมาตรการการปฏิบัติตามกฎหมาย

(๒) ในกรณีที่อปท.มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ควรมี โครงการเพื่อรองรับมาตรการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียรวมซึ่งได้จากการวิเคราะห์ผลการประเมินศักยภาพทางด้านเทคนิคและปัญหาในการเดินระบบบำบัดน้ำเสียในปัจจุบัน

(๓) โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนซึ่งได้จากการวิเคราะห์ผลสถานะเบื้องต้น เช่น

- โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกของพนักงานในองค์กร
- โครงการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาทักษะของผู้ปฏิบัติงานในการจัดการน้ำเสียชุมชน
- โครงการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียชุมชน เป็นต้น

<u>ตัวอย่างของโครงการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน ดังต่อไปนี้</u>

<u>ตัวอย่างที่ ๑</u> การพัฒนาบุคลากรและการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน

<u>วัตถุประสงค์</u> (๑) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

(๒) เพื่อดำเนินการประสัมพันธ์ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำเสีย

<u>ขอบเขตของงาน</u> (๑) จัดทำแผนการพัฒนาบุคลากร โดยให้มีการจัดประชุมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียเป็นประจำทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

(๒) จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าประชุม อบรม เรื่องการจัดการน้ำเสียจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) จัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ เช่น spot วิทยุชุมชน การส่งเสียงตามสาย การจัดประชุมผู้นำชุมชน การจัดทำประชาคมตลอดจนผู้ประกอบการค้า ประชาสัมพันธ์ สัญจรตามโรงเรียนต่างๆ

ผู้รับผิดชอบ (๑) กองวิชาการและแผนงาน

(๒) กองช่างสุขาภิบาล

(๓) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ระยะเวลาดำเนินการ ๓ เดือน

งบประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท

ตัวชี้วัด/เป้าหมายความสำเร็จ การฝึกอบรมและการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการน้ำเสียอย่างน้อย ๒ ครั้ง/ปี

ตัวอย่างที่ ๒ โครงการสำรวจแนวทางรวบรวมน้ำเสียและจัดทำฐานข้อมูลการเชื่อมต่อท่อจากบ้านเรือน อาคาร สถานประกอบการ ไปยังแนวท่อรวบรวมน้ำเสีย

วัตถุประสงค์ (๑) เพื่อทำฐานข้อมูลในการเชื่อมต่อท่อจากบ้านเรือนไปยังแนวท่อรวบรวมน้ำเสีย

(๒) เพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลในการเชื่อมต่อท่อจากบ้านเรือนไปยังแนวท่อรวบรวมน้ำเสียให้ทันสมัย รองรับกับการควบคุมการปฏิบัติตามกฎหมายของระบบ

ขอบเขตของงาน (๑) ดำเนินการสำรวจแนวท่อรวบรวมน้ำเสีย(แนวท่อเชื่อมต่อจากบ้านเรือนไปยังแนวท่อรวบรวมน้ำเสีย

(๒) จัดทำฐานข้อมูลในการเชื่อมต่อท่อจากบ้านเรือนไปยังแนวท่อรวบรวมน้ำเสีย

ผู้รับผิดชอบโครงการ กองช่างสุขาภิบาล

ระยะเวลาดำเนินการ ๔ เดือน

งบประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท (เบิกจ่ายตามเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙)

ตัวชี้วัด/เป้าหมายความสำเร็จ รายงานผลการสำรวจแนวทางรวบรวมน้ำเสียและฐานข้อมูลการเชื่อมต่อท่อจากบ้านเรือนและอาคาร

ตัวอย่างที่ ๓ โครงการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสีย (กรณีที่ อปท. มีระบบบำบัดน้ำเสีย)

วัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินการศึกษา สำรวจ วิเคราะห์และจัดทำโครงการพัฒนาระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล ให้มีความสามารถในการรวบรวมน้ำเสียและรองรับปริมาณน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่บริการทั้งหมด และระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนให้สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ขอบเขตงาน (๑) งานสำรวจข้อมูลด้านประชากร การใช้น้ำประปา ปริมาณน้ำเสียและคุณลักษณะของน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ

(๒) งานสำรวจระบบระบายน้ำและระบบป้องกันน้ำท่วม

(๓) งานสำรวจระบบท่อรวบรวมน้ำเสีย

- สำรวจสภาพของท่อรวบรวมน้ำเสียเดิม เพื่อประเมินความสามารถในการรวบรวมน้ำเสียและการส่งน้ำเสียไปยังสถานีสูบน้ำเสียและโรงบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งสำรวจทิศทางการไหลทั้งหมดของน้ำเสียในระบบท่อรวบรวม
- สำรวจพื้นที่บริการหรือพื้นที่อาณาเขตที่มีท่อรวบรวมน้ำเสียแล้วและที่ยังไม่มี
- สำรวจสภาพเครื่องจักรและอุปกรณ์ รวมถึงรายละเอียดประสิทธิภาพและความสามารถในการทำงานของเครื่องจักร และอุปกรณ์ในสถานีสูบน้ำเสีย
- สำรวจข้อมูลการไหลของน้ำทะเลเข้าสู่ระบบรวบรวมน้ำเสีย

(๔) งานสำรวจระบบบำบัดน้ำเสีย โดยการสำรวจและรวบรวมข้อมูลสภาพของเครื่องจักรอุปกรณ์ทั้งหมด รวมถึงวัสดุต่างๆที่ใช้ในงานเดินระบบและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย

ผู้รับผิดชอบ กองช่างสุขาภิบาล

ระยะเวลาการดำเนินการ ๑๒ เดือน

งบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท (เบิกจ่ายตามเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐)

ตัวชี้วัดและเป้าหมายความสำเร็จ รายละเอียดการสำรวจสภาพท่อรวบรวมน้ำเสียและเครื่องจักร อุปกรณ์น้ำเสีย

๔.๒.๒ การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ

เมื่อกำหนดรายละเอียดของโครงการต่างๆ แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำการพิจารณาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่จะดำเนินการ ด้วยการเรียงลำดับว่าจะดำเนินโครงการใดก่อนหลัง โดยหลักการพิจารณาเบื้องต้น ควรพิจารณาตามความความเร่งด่วนของการแก้ไขปัญหา เพื่อกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการจนสำเร็จ โดยจัดเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

(๑) เร่งด่วนมาก ได้แก่ โครงการสำหรับมาตรการที่รองรับ "ผลที่ได้รับ (Effect)" ที่รุนแรงมาก เช่น น้ำทิ้งมีค่าความเข้มข้นมลสารสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดมาก เป็นผลให้แหล่งน้ำเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

(๒) เร่งด่วนปานกลาง ได้แก่ มาตรการที่รองรับ "ผลที่ได้รับ (Effect)" ที่รุนแรงปานกลาง เช่น น้ำทิ้งมีค่าความเข้มข้นมลสารสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดปานกลาง เป็นผลให้แหล่งน้ำเสื่อมโทรมลง

(๓) เร่งด่วนต่ำ ได้แก่ มาตรการที่รองรับ "ผลที่ได้รับ (Effect)" ที่รุนแรงน้อย เช่น น้ำทิ้งมีค่าความเข้มข้นมลสารสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดเล็กน้อย เป็นผลให้แหล่งน้ำเสื่อมโทรมลงในระยะยาว

๔.๓ การจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชน

๔.๓.๑ ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาระบบการจัดการน้ำเสียชุมชนโดยจัดลำดับกลุ่มของโครงการออกเป็นระยะเร่งด่วนสำหรับปัญหาที่รุนแรง ระยะปานกลาง และระยะยาว ซึ่งในแผนปฏิบัติการจะต้องมีการระบุโครงการ สาระสำคัญ กิจกรรม ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ที่มาของงบประมาณ และเป้าหมาย/ตัวชี้วัด

๔.๓.๒ เสนอแผนการดำเนินงานต่อผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอให้พิจารณาอนุมัติปรับแก้แผนตามความเห็นของผู้บริหาร (หากมี)

๔.๓.๓ คณะทำงานฯ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแจกจ่ายแผนปฏิบัติงานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่เป็นแผนงานที่สามารถดำเนินการได้เองโดยใช้งบประมาณของท้องถิ่น แต่หากจำเป็นต้องของบประมาณให้ดำเนินการตามกฎระเบียบของมาตรการนั้นๆ เช่น หากต้องการของบประมาณผ่านแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดให้ดำเนินการประสานสำนักงานสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรระดับจังหวัดตามกำหนดเวลาที่ระบุ

๔.๓.๔ ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่ได้รับการอนุมัติเพื่อให้เกิดผลตามกำหนดเวลาที่ระบุ โดยคณะทำงานฯจะต้องติดตามการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงผลเป็นระยะ

ตัวอย่างการจัดทำแผนการจัดการน้ำเสียชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังแสดงในตารางที่ ๙

ตารางที่ ๙ ตัวอย่างแผนการจัดการน้ำเสียชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๓ ปี)

แผนงาน / โครงการ	สรุปสาระสำคัญ /กิจกรรม/วัตถุประสงค์	ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ.			งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน/ ผู้รับผิดชอบ	ที่มาของเงิน งบประมาณ งปม.อปท.	เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓				
๑.โครงการประชาสัมพันธ์เทศบาล___ / การมีส่วนร่วมของประชาชนและข้อกำหนดของกฎหมายควบคุมด้านสิ่งแวดล้อมฯ	- เพื่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับน้ำเสียและ การจัดการน้ำเสีย (ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย) - เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข้อกำหนดของกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมฯ - เพื่อการสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมดูแลสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานและชุมชนต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	←→	←→	←→	๑๕๐,๐๐๐ (๕๐,๐๐๐/ปี)	-ฝ่ายประชาสัมพันธ์ (หลัก) -ฝ่ายช่างสุขาภิบาลกองช่าง (สนับสนุน)	งบประมาณเทศบาล	- ประชาชนในพื้นที่...ได้รับข้อมูลข่าวสารน้ำเสียและ การจัดการน้ำเสียชุมชนอย่างต่อเนื่อง - ประชาชนในพื้นที่...ได้มีส่วนร่วมและรับรู้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมฯ การบำบัดน้ำเสียชุมชน
๒. โครงการจัดทำฐานข้อมูลการจัดการน้ำเสียในเขตเทศบาล	-รวบรวมและทบทวนข้อมูลพื้นฐานของเทศบาล ได้แก่ แผนที่ขอบเขตเทศบาล แผนที่แสดงแนวเส้นท่อระบายน้ำ ทะเบียนรายชื่อพร้อมทั้งตำแหน่งที่ตั้งของบ้านเรือน สถานประกอบการ งบประมาณรายได้ของท้องถิ่น สถานที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย ฯลฯ	←→	←→	←→	๓๐,๐๐๐ (๑๕,๐๐๐ในปีแรก ๒,๕๐๐/ปี ในปีที่ ๒ และ ๓)	-ฝ่ายช่างสุขาภิบาลกองช่าง(หลัก) -ฝ่ายสนับสนุน (สนับสนุน)	งบประมาณเทศบาล	-ท้องถิ่นมีฐานข้อมูลจำนวน ๑ ฐานข้อมูลด้านการจัดการน้ำเสียซึ่งสามารถใช้ในการบริหารจัดการในอนาคต

แผนงาน / โครงการ	สรุปสาระสำคัญ /กิจกรรม/วัตถุประสงค์	ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ.			งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน/ ผู้รับผิดชอบ	ที่มาของเงิน งบประมาณ งปม.อปท.	เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓				
๓.โครงการประเมินสถานการณ์ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน	-เพื่อให้ทราบสถานการณ์ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนในปัจจุบัน -เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาเป็นแผนการจัดการน้ำเสียชุมชนในระดับท้องถิ่น -เพื่อทบทวนและปรับปรุงแผนการจัดการน้ำเสียชุมชนระดับท้องถิ่น	←→	←→		๑๐,๐๐๐ (๕,๐๐๐ บ/ในปีแรก ๒,๕๐๐/ปี ในปีที่ ๒ และ ๓)	-ฝ่ายช่างสุขาภิบาลกองช่าง (หลัก) -ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ (สนับสนุน)	งบประมาณเทศบาล	รายงานสถานการณ์ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชนประจำปี
๔.โครงการการพัฒนาจัดทำคู่มือขั้นตอนวิธีการทำงานเดินระบบบำบัดน้ำเสียและเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้อง	- เพื่อการปรับปรุงพัฒนาจัดทำข้อมูลขั้นตอน และวิธีการทำงานเดินระบบให้พนักงานควบคุมระบบสะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติงาน และผู้ปฏิบัติงานแทนสามารถ ทำงาน ทดแทนเดินระบบได้ต่อเนื่อง	←→	←→	←→	๓๐,๐๐๐ (๑๕,๐๐๐ในปีแรก ๒,๕๐๐/ปี ในปีที่ ๒ และ ๓)	-ฝ่ายช่างสุขาภิบาลกองช่าง (หลัก) -ฝ่ายประชาสัมพันธ์ (สนับสนุน)	งบประมาณเทศบาล	- คู่มือแสดงขั้นตอนวิธีการทำงานเดินระบบบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นระบบง่ายต่อการเรียนรู้การทำงานของระบบฯ ได้ต่อเนื่อง เมื่อต้องปฏิบัติงานทดแทนกัน

แผนงาน / โครงการ	สรุปสาระสำคัญ /กิจกรรม/วัตถุประสงค์	ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ.			งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน/ ผู้รับผิดชอบ	ที่มาของเงิน งบประมาณ งปม.อปท.	เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓				
๕.โครงการจัดซื้อเครื่องจักร - อุปกรณ์เดินระบบเพื่อเพิ่มประสทธิภาพระบบ(เครื่องวัดอัตราการไหลน้ำเสีย)	- เพื่อนำเครื่องวัดอัตราการไหลมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลของน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบและน้ำทิ้งที่ไหลออกจากระบบมาใช้ในการวางแผนการเดินระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำข้อมูลไปกรอกตามกฎหมาย (ทส.๑ และ ทส.๒)		← →		๒๕๐,๐๐๐	-ฝ่ายช่างสุขาภิบาลกองช่าง (หลัก) -ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ (สนับสนุน)	งบประมาณเทศบาล	- ข้อมูลปริมาณน้ำออกระบบ -มีเครื่องมือตรวจวัดอัตราการไหลน้ำออกจากระบบถูกต้อง มีประสิทธิภาพสมบูรณ์
๖.โครงการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ - เครื่องมือวัดค่าของแข็งแขวนลอย ค่าดีโอ ค่าบีโอดี ค่าความเป็นกรด-ด่าง แบบออนไลน์	- เพื่อจัดซื้อเครื่องมือ / อุปกรณ์ตรวจ วิเคราะห์คุณภาพน้ำอย่างง่าย และส่งตัวอย่างวิเคราะห์เพิ่มเติมตามข้อกำหนดพารามิเตอร์ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ	← →	← →	← →	๒๐๐,๐๐๐ ๕๐,๐๐๐ ๑๐๐,๐๐๐	-ฝ่ายช่างสุขาภิบาลกองช่าง (หลัก) -ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ (สนับสนุน)	งบประมาณเทศบาล	- ผลคุณภาพน้ำที่ผ่านการบำบัดทุกๆ ๓ เดือน

แผนงาน / โครงการ	สรุปสาระสำคัญ /กิจกรรม/วัตถุประสงค์	ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ.			งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน/ ผู้รับผิดชอบ	ที่มาของเงิน งบประมาณ งปม.อปท.	เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓				
- สารเคมี อุปกรณ์ในการตรวจวิเคราะห์ -ค่าตรวจวิเคราะห์พารามิเตอร์อื่นๆ (อย่างน้อย ๓ เดือน ครั้ง)								
๗.โครงการซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องจักรอุปกรณ์เดินระบบเดิมที่ชำรุดและตรวจซ่อมบำรุงตามอายุการใช้งานประจำปีงบประมาณ	- เพื่อปรับปรุงซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องจักร - อุปกรณ์เดินระบบ ของเดิมที่เริ่มชำรุดเสียหายให้สามารถใช้งานต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการตรวจซ่อมบำรุงตามระยะเวลาการใช้งานตรวจซ่อมบำรุงรักษาประจำปี	←	→		๒๐๐,๐๐๐ ๓๐๐,๐๐๐ ๓๐๐,๐๐๐	-ฝ่ายช่างสุขาภิบาล กองช่าง (หลัก) -ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ (สนับสนุน)	งบประมาณเทศบาล	- ปีที่ ๑ เครื่องจักรประเภท..... เครื่องได้รับการซ่อมแซม - ปีที่ ๒ เครื่องจักรประเภท..... เครื่องได้รับการซ่อมแซม - ปีที่ ๓ เครื่องจักรประเภท..... เครื่องได้รับการซ่อมแซม

แผนงาน / โครงการ	สรุปสาระสำคัญ /กิจกรรม/วัตถุประสงค์	ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ.			งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน/ ผู้รับผิดชอบ	ที่มาของเงิน งบประมาณ งปม.อปท.	เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓				
๘ จัดทำรายงานการสรุปผลการดำเนินงานระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสีย อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง	- เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและสภาพปัญหาของระบบบำบัดน้ำเสีย โดยรายงานความมีข้อมูลประกอบด้วย - ข้อมูลทั่วไปของเทศบาล - ข้อมูลระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสีย -ข้อมูลปริมาณน้ำเข้าระบบ - ข้อมูลค่าใช้จ่ายของระบบ (ค่าไฟฟ้า, ค่าซ่อมบำรุงและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ) - ข้อมูลคุณภาพน้ำ - แผนที่ขอบเขตเทศบาล แผนที่แสดงแนวเส้นท่อ รวบรวมน้ำเสีย พื้นที่ให้บริการบำบัดน้ำเสียและตำแหน่งที่ตั้งของระบบ -ผังแสดงการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย		←→	←→	๙๐,๐๐๐ (๓๐,๐๐๐ บ./ปี)	-ฝ่ายช่างสุขาภิบาล กองช่าง (หลัก) -ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ (สนับสนุน)	งบประมาณเทศบาล	-รายงานประจำปีสรุปผลการดำเนินงานสรุปผลการดำเนินงานระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสีย

แผนงาน / โครงการ	สรุปสาระสำคัญ /กิจกรรม/วัตถุประสงค์	ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ.			งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน/ ผู้รับผิดชอบ	ที่มาของเงิน งบประมาณ งปม.อปท.	เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓				
๙.โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดก่อสร้างระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียและแผนการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนภายในเขตเทศบาลฯ	- เพื่อทำการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดก่อสร้างปรับปรุงขยายพื้นที่ระบบระบายน้ำรวบรวมน้ำเสีย เสริมประสิทธิภาพต่อเชื่อม ระบบบำบัดน้ำเสียโครงการเดิม ที่สามารถรองรับปริมาณน้ำเสียบำบัดได้เพิ่มอีกจำนวนมาก - เพื่อทำการศึกษาความเหมาะสมออกแบบรายละเอียดก่อสร้างขยายพื้นที่ระบบระบายน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียรวมให้ครอบคุมพื้นที่เขตเทศบาล ร้อยละ ๑๐๐ ของเขตเทศบาล - เพื่อศึกษาความเหมาะสมการจัดทำเทศบัญญัติจัดเก็บค่าธรรมเนียมค่าบริการบำบัดน้ำ		←——→	←——→	๕,๐๐๐,๐๐๐	ฝ่ายช่าง สุขาภิบาล กองช่าง/	งบประมาณ เทศบาล	- แบบแปลนรายละเอียดและงบประมาณค่าก่อสร้างปรับปรุงขยายพื้นที่ระบบฯ เสริมประสิทธิภาพต่อเชื่อมระบบบำบัดน้ำเสียโครงการเดิม - แบบแปลนรายละเอียดและงบประมาณค่าก่อสร้างขยายพื้นที่ระบบฯ ครอบคุมพื้นที่เขตเทศบาล - อัตราการจัดเก็บค่าธรรมเนียมค่าบริการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมประชาชนทั่วไป สามารถรับได้ และจัดทำเทศ

แผนงาน / โครงการ	สรุปสาระสำคัญ /กิจกรรม/วัตถุประสงค์	ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ.			งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน/ ผู้รับผิดชอบ	ที่มาของเงิน งบประมาณ งปม.อปท.	เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓				
๙.โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดก่อสร้างระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียและแผนการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนภายในเขตเทศบาลฯ (ต่อ)	เสียพื้นที่ประชาชนในเขตชุมชนรับบริการบำบัดน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือนและสถานประกอบการต่างๆ							บัญญัติจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เทศบาล
๑๐ .โครงการการจัดการน้ำเสียบำบัดแล้วกลับนำมาใช้ประโยชน์และการพัฒนาพื้นที่บริเวณบ่อบำบัดน้ำเสียให้มีสภาพภูมิทัศน์ที่ดีโดยปลูกต้นไม้	- เพื่อจัดทำและติดตั้งระบบการนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ประโยชน์เพื่อสาธารณะและประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน - เพื่อพัฒนาปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณบ่อบำบัดน้ำเสียให้ดีขึ้นไปอีกโดยปลูกต้นไม้ไม้ดอกไม้ประดับเพิ่มเติม ,		←→	←→	๑,๓๕๐,๐๐๐	ฝ่ายช่าง สุขาภิบาล กองช่าง/	งบประมาณ เทศบาล	- ติดตั้งระบบสูบน้ำด้วยไฟฟ้านำน้ำบำบัดแล้วกลับมาใช้ประโยชน์และติดตั้งระบบท่อส่งน้ำทำน้ำพุช่วยปรับสภาพน้ำในบ่อบำบัด ร่วมกันจำนวน ๑ แห่ง จำนวนเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท - ติดตั้งระบบน้ำใช้รดต้นไม้ในพื้นที่เพิ่มเติม ๑ แห่ง จำนวน

แผนงาน / โครงการ	สรุปสาระสำคัญ /กิจกรรม/วัตถุประสงค์	ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ.			งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน/ ผู้รับผิดชอบ	ที่มาของเงิน งบประมาณ งปม.อปท.	เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จ
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓				
พร้อมทั้งมีพื้นที่ให้ประชาชนได้ออกกำลังกายและนันทนาการใช้ประโยชน์ร่วมกัน	ต้นไม้ในวรรณคดี เป็นสถานที่ที่ร่มรื่นมีพื้นที่ให้ประชาชนได้ออกกำลังกาย / มีการจัดหาเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้งให้ประชาชนชาวบ้านในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองได้เข้าไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน และเป็นพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้นอีกแห่งในเขตเทศบาลฯ							เงิน ๕๐,๐๐๐ บาท - จัดซื้อต้นไม้ , ไม้ดอกไม้ประดับปลูกเพิ่มเติม พร้อมจัดสถานที่ -ม้านั่งจำนวน....ตัว และ -เครื่องออกกำลังกายกลางแจ้ง ...ชุด -รวมเป็นจำนวนเงิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท

๕. สนับสนุนให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามมาตรการระบุในแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชน

เพื่อเป็นการเฝ้าติดตาม และตรวจสอบคุณลักษณะที่สำคัญของการปฏิบัติงานตามแผนงาน และกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อการจัดการน้ำเสียชุมชน รวมถึงเฝ้าติดตาม ความสอดคล้อง ตามข้อกำหนดของกฎหมายและกฎระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

๕.๑ มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการตรวจติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน

๕.๒ ผู้รับผิดชอบดำเนินการติดตามการดำเนินงานโดยมีขั้นตอนดังนี้

๕.๒.๑ จัดทำแผนการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเสนอต่อผู้บริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติ

๕.๒.๒ แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมรายงานผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ

๕.๒.๓ หน่วยงานที่ดำเนินการตามแผนเตรียมการรายงานผลหากอยู่ระหว่างที่กำลังดำเนินการตามแผนปฏิบัติการยังไม่แล้วเสร็จ ให้รายงานความก้าวหน้าโดยเปรียบเทียบกับแผนงาน (%Completion) ที่กำหนดตัวชี้วัดไว้

๕.๒.๔ ทำการสรุปผลการตรวจติดตาม เสนอต่อประธานคณะทำงานฯ

๕.๓ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียอยู่แล้วจะต้องทำการตรวจวัดคุณลักษณะสำคัญด้านน้ำเสียชุมชน โดยมีขั้นตอนดังนี้

๕.๓.๑ เลขานุการคณะทำงานฯ จัดทำแผนการติดตาม ตรวจวัดคุณภาพน้ำเสียชุมชน เสนอต่อประธานคณะทำงานฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติ

๕.๓.๒ ทำการติดต่อหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชนที่เชื่อถือได้ เพื่อเข้าทำการตรวจวัดตามระยะเวลาตามแผนงาน

๕.๓.๓ เมื่อทราบผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำเสีย ให้เลขานุการคณะทำงานฯ ทำการสรุปผลการตรวจวัดเสนอต่อประธานคณะทำงานฯ และแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

๕.๔ ให้คณะทำงานฯ ดำเนินการเฝ้าติดตาม การปฏิบัติงานตามแผนและตรวจวัดคุณภาพน้ำ รวมถึงการดำเนินงานที่ต้องมีความสอดคล้องกับกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ด้านสิ่งแวดล้อมหากพบว่าไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงาน/และหรือ ไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด จะต้องดำเนินการแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอแนวทางดำเนินการแก้ไขที่มีกำหนดเวลาในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๕.๕ ผู้รับผิดชอบรวบรวมแผนการแก้ไขปัญหาและหรือปรับปรุงการดำเนินการนำเสนอผู้บริหาร

๕.๖ หน่วยงานดำเนินการแก้ไขปัญหาและหรือปรับปรุงการดำเนินการตามแนวทางที่เสนอและรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ